

Specifické projevy globalizace

- Nerovnoměrný vývoj ve světové ekonomice,
- Vznik, šíření a důsledky finančních krizí,
- Nadnárodní korporace ve světové ekonomice,

Nerovnoměrný vývoj ve světové ekonomice

- ...jak bohatí bohatnou a chudí zůstávají chudými...
- <https://elearning.tul.cz/mod/url/view.php?id=27318>
- Animace dlouhodobého vývoje rozdílů ve výši hrubého domácího produktu na obyvatele ve stálých cenách roku 1990 (od roku 1 do roku 2010)
- Sestaveno na základě lineární aproximace a dat z Bolt, J. and J. L. van Zanden (2013). The First Update of the Maddison Project; Re-Estimating Growth Before 1820. Maddison Project Working Paper 4.

Rozdělení světového bohatství

- Nejbohatších 10 % populace vlastní 87,7 % světového bohatství, horní 1 procento vlastní polovinu světového bohatství.
- Polovina dospělých ve spodních 10 % populace vlastní méně než 1 % světového bohatství.
- Bohatství lidí 1 % nejbohatších je vyšší než 759 900 USD
- Bohatství lidí 10 % nejbohatších je vyšší než 68 800 USD
- V bohatší polovině světa je každý s majetkem vyšším než 3 210 USD, tedy cca 76 530 Kč.
- Čínská střední třída (109 miliónů) převýšila americkou (92 mil), střední třídu tvoří celkem 664 miliónů dospělých osob.
- Celkově 71 % světového obyvatelstva vlastní majetek menší než 10 000 USD, středních 21 % vlastní mezi 10 000 a 100 000 USD, 7,4 % vlastní majetek mezi 100 000 až 1 mil. USD.
- Světová elita 0,6 % obyvatel vlastní více než 1 mil. USD.

Rozdělení světového bohatství

- Nejvíce světových boháčů je v Číně a vlastní 16 % světového bohatství.
- Majetek bohatých v USA je 12 % světového bohatství.
- Ve Spojeném království vlastní pouze 4 % světového bohatství.
- Světové bohatství má hodnotu 250 bilionů USD, snížilo se oproti roku 2014 o 12,4 bilionů USD.

Pořadí	Jméno	Jmění (miliardy USD)	Země	Původ majetku
1.	Bill Gates	86	USA	Microsoft
2.	Warren Buffett	75,6	USA	Berkshire Hathaway
3.	Jeff Bezos	72,8	USA	Amazon
4.	Amancio Ortega	71,2	Španělsko	Zara
5.	Mark Zuckerberg	56	USA	Facebook
6.	Carlos Slim Helu & rodina	54,5	Mexiko	telekomunikace
7.	Larry Ellison	52,2	USA	software
8.	Charles Koch	48,3	USA	různé
8.	David Koch	48,3	USA	různé
10.	Michael Bloomberg	47,5	USA	Bloomberg LP
11.	Bernard Arnault & rodina	41,5	Francie	LVMH

Češi mezi dolarovými miliardáři

Pořadí	Jméno	Jmění v mld. USD	Původ majetku
105.	Petr Kellner	12,2	PPF, Home Credit, O2 Czech Republic
564.	Andrej Babiš	3,4	Agrofert
867.	Radovan Vitek	2,4	reality, CPI PG
939.	Karel Komárek	2,2	Sazka Group, komodity
1030.	Daniel Křetínský	2	EPH, energetika
1567.	Pavel Tykač	1,3	Czech Coal, energetika

Finanční krize, kvíz

- **Na pokraji kolapsu?, str. 23 - 28**

Vznik, šíření a důsledky finančních krizí

- **1. Finanční krize jsou výrazné distorze finančního systému, vznikající z důvodu nesprávného řízení, zadluženosti anebo spekulací.**
- Finanční krize vždy souvisí s přehnanými spekulacemi v určitém sektoru.
- V důsledku spekulací dochází ke stádnímu chování a vzniku cenových bublin.
- Častým předmětem spekulací se stávají nemovitosti (např. USA, Španělsko, Irsko až do finanční krize).
- Ceny začnou v určitém okamžiku stagnovat a v důsledku stádního chování investorů bublina praskne.

Vznik, šíření a důsledky finančních krizí

- **2. Finanční krize jsou pravidelným jevem tržně hospodářských systémů.**
- Finanční krize nejsou žádnou výjimkou, nastávají pravidelně.
- Od liberalizace světové ekonomiky však jejich počet mnohonásobně vzrostl. Rozlišujeme finanční krize regionálního rozsahu (Asie 1997/98), krize státní (Argentina 1998 a následující roky, Rusko 1998) a celosvětové (finanční krize od r. 2007).
- Finanční krize bankovního sektoru souvisí často s krizí měnovou.

Vznik, šíření a důsledky finančních krizí

- **3. Finanční krize mají dopady na reálný sektor (reálné hospodářství)**
- Finanční krize mohou mít dopad na reálné hospodářství, v takovém případě přerůstají v krizi hospodářskou.
- Kolaps hospodářství nastává v okamžiku, když finanční sektor přestane fungovat.
- Za argentinské bankovní krize (1998-2002) zůstaly banky i na několik dní zavřené. Došlo k omezení výroby a tím i k omezení zásobování obyvatelstva.

Vznik, šíření a důsledky finančních krizí

- **4. Finanční krize destabilizují společnost a mohou vést k sociálnímu napětí**
- Světová hospodářská krize roku 1929 vedla k závažným sociálním deformacím. Ve dvacátých letech zůstalo v USA bez práce 1,5 milionu lidí. Počátkem roku 1933 jich bylo 13 milionů.
- Také v Německu vzrostla nezaměstnanost z 1,4 milionu v září 1929 na 6,1 milionu v únoru 1932.
- Politickým důsledkem byly sociální nepokoje a celosvětové zesílení fašistických hnutí.
- I dnes lze na příkladu Irska nebo Španělska sledovat, k jak silnému sociálnímu napětí dochází v důsledku krize.

Vznik, šíření a důsledky finančních krizí

- **5. Dopady finanční krize lze omezit cestou státní regulace**
- Existuje celá řada možností, jak účinky krizí omezit.
- Zabránit nejhoršímu je v zásadě možné cestou promyšlené regulace (např. Kanada v krizi dobře obstála zásluhou přísné regulace svých bank).
- Také veřejné instituce by v krizových situacích měly zasáhnout a snažit se bránit vzniku dalších krizových situací.
- Hospodářská politika je schopna činit opatření ke zvládnutí finanční krize.

Vznik, šíření a důsledky finanční krize (USA)

- prasknutí „dot.com“ bubliny (2001, propad akcií technologických společností až o 60 %) vedlo ke **snížení úrokových sazeb** v USA, které vyvolalo
- zvýšení poptávky po hypotékách, které bylo následováno růstem cen realit vedoucí k neschopnosti splácet, což vedlo k **hypotéční a realitní krizi** (2007), která vyústila v
- **krizi finanční** (2008, krizi důvěry) doprovázenou snižováním ratingů a kursů na finančních trzích, krachem *Lehman Brothers aj.*, na které banky zareagovaly zvýšením úrokových sazeb a zpřísněním pravidel pro získávání úvěrů, což vedlo ke
- snižování výroby, krach firem, zvyšování nezaměstnanosti a v konečném důsledku k recesi. Finanční krize se přelila **do reálné ekonomiky** (2009).

Nadnárodní korporace ve světové ekonomice

Nadnárodní korporace (MNC)

- Podnik který zahrnuje **přímé zahraniční investice (FDI)** a vlastní nebo kontroluje aktivity „**přidávání hodnoty**“ ve **více zemích**.
- Nevztahuje se na společnosti, které jen **obchodují**.
- Financuje své aktivity v zahraničí **přesunem financí** ze země **domovské** do země **hostitelské** – s cílem vlastnit nebo kontrolovat výrobní prostředky (alespoň 10%).

Firma je MNC pokud:

- Má **zahraniční filiálky**;
- Operuje na **území několika zemí**;
- Významné množství **aktiv**, majetku a zisku je **umístěno v zahraničí**;
- **Zaměstnanci, akcionáři a manažeři** jsou **z různých zemí**;
- **V zahraničí** jsou více než jen prodejní místa – **produkce**.

MNC jako zdroj napětí

- Zásadní **rozhodnutí** činěna **mateřskou firmou**.
- Rozšiřují **vliv managementu** – rozhodnutí o využití národních zdrojů – **za národní hranice**.
- Rozhodnutí činěna na základě **strategie korporátního úspěchu**, bez ohledu na podmínky v dané zemi.
- Napětí mezi **globální ekonomikou** a **teritoriálními politickými systémy** (podpora vs. podryvání politik).
- **Produktivní nástroj liberálního ekonomického řádu** vs. **instrument kapitalistické dominance**.

Historie MNC

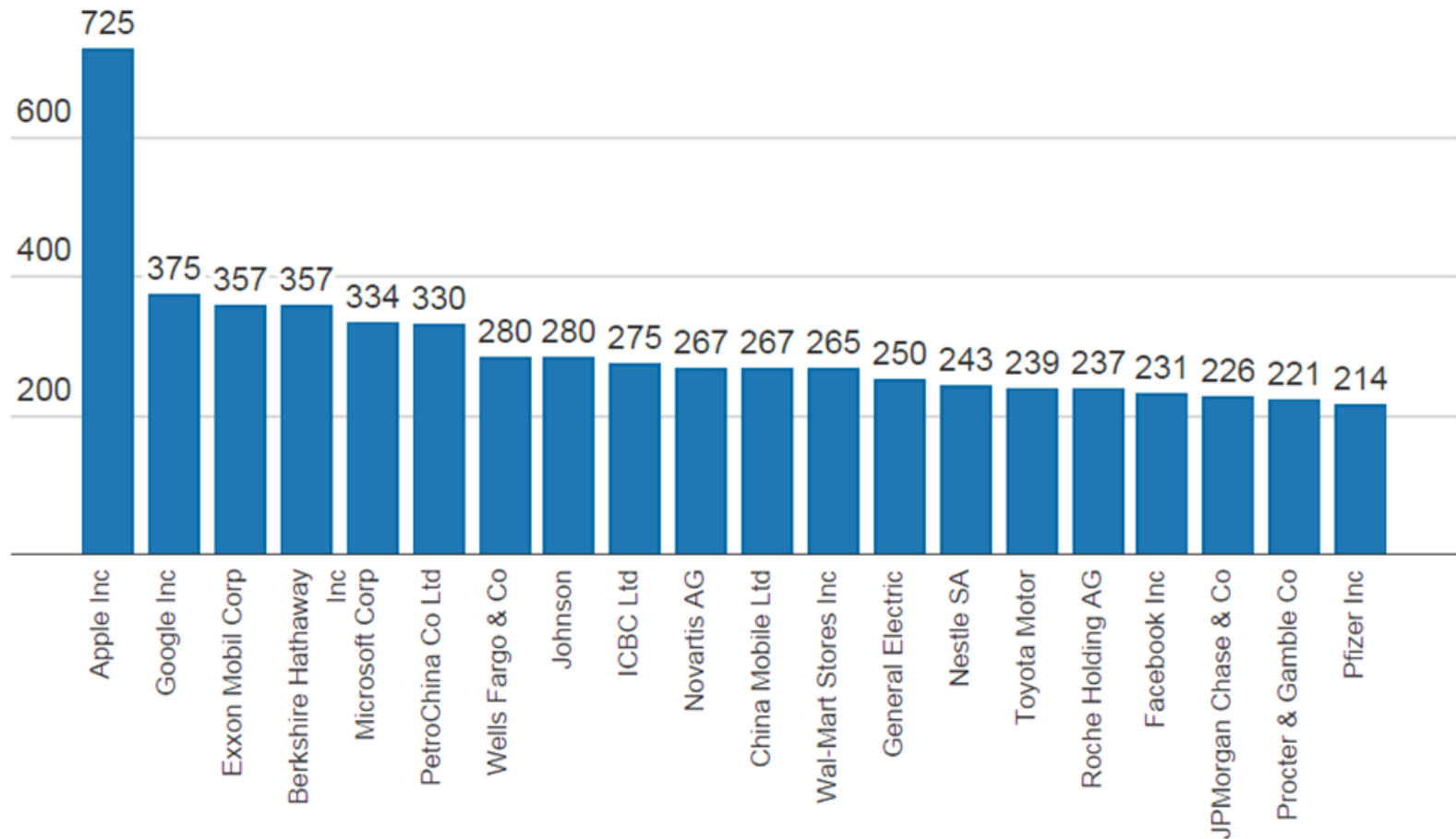
- Konec 19st. – přírodní zdroje – imperiální dělba práce.
- 1914 – GB ½ FDI , od 1920 vedení USA.
- 1945 – 1960 USA 2/3 MNC filiálek. 1960 – první EU a JAP.
- **Vývoj počtu MNC:**
  - 1969: 7,300
  - 1988: 18,500
  - 2000: 61,600 (927 000 filiálek)
- **Růst objemu FDI:**
  - 1988 – 180mld (ročně)
  - 2000 – 1bil (ročně)
- Oblasti produkce (vývoj): zemědělství – těžářství – bankovníctví – průmysl – elektronika.
- Nejvýznamnější současné MNC: petrochemie, automobily, banky/pojišťovny, maloobchodní řetězce, strojírenství, elektronika.
- **MNC ve světové ekonomice:** 10% produktu; 60 mil zaměstnanců; 1/3 světového obchodu.

20 největších globálních firem

The 20 Top Global Companies

Market capitalization in \$, billions

Source: [PWC and Bloomberg](#)

Globální firmy

- PwC (celosvětová síť firem ve 157 zemích světa, poskytuje auditorské, daňové, právní a poradenské služby) porovnávala firmy z žebříčku TOP 100 v letech 2015 a 2009. Vstupenkou do TOP 100 je nyní tržní kapitalizace převyšující 85 miliard USD oproti 40 miliardám USD v roce 2009. V aktuálním žebříčku bychom našli jen 66 firem z tehdejší stovky největších.
- TOP 20 společností má v roce 2015 hodnotu 5,97 bilionu USD, číslo vzrostlo meziročně o 614 miliard USD. Téměř polovinu celého růstu zajistil vzestup ceny akcií Applu.

Globální firmy

- Mezi největšími společnostmi mají velkou váhu technologičtí giganti. Největší meziroční propad naopak zaznamenal sektor ropy a zemního plynu. ExxonMobil přišel za rok o 59 miliard USD tržní kapitalizace. BP ztratila vlivem poklesu cen ropy během druhé poloviny roku 2014 38 miliard USD tržní hodnoty.
- Navzdory problémům z poslední doby jsou finance stále největším sektorem v TOP 100 (19 firem v hodnotě 3,2 bilionu USD), následují technologie (2,8 miliardy USD).
- Žebříčku dominují americké společnosti (53 firem oproti 47 v minulém roce). Čína zvýšila své zastoupení z loňských 8 na letošních 11 společností.

Spotřebitelská volba?

Bahamy
Barbados
Belize
Brunej
Dominika
Malajsie (Labuan)
Samoa
Seychely
Svatá Lucie
Svatý Vincenc
a Grenadiny
Švýcarsko
Turks a Caicos
Vanuatu
Mauritius
Antigua a
Barbuda
Bahrajn
Bermudy
Britské Panenské
ostrovy
Kajmanské
ostrovy
Cookovy ostrovy
Kostarika
Gibraltar
Grenada
Marshallovy
ostrovy
Nauru
Panama
Portugalsko
(Madeira)
Súdán
Spojené arabské
emiráty
Americké
Panenské ostrovy
Spojené státy
(Delaware)
Rakousko

Libanon
Izrael
Libérie
Anguilla
Jersey
Lichtenštejnsko
Lucembursko
Macao
Uruguay
Andorra
Aruba
Ostrov Man
Malta
Filipíny
Maledivy
Guernsey
Montserrat
Singapur
Kypr
Maďarsko
Lotyšsko
Nizozemské Antily
Belgie
Monako
Hongkong
Irsko
Nizozemsko
Velká Británie
(Londýn)

■ Neprůhlednost
95 – 100 %

■ Neprůhlednost
75 -94 %

■ Neprůhlednost
40 – 74 %

Nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství

Pořadí daňových rájů

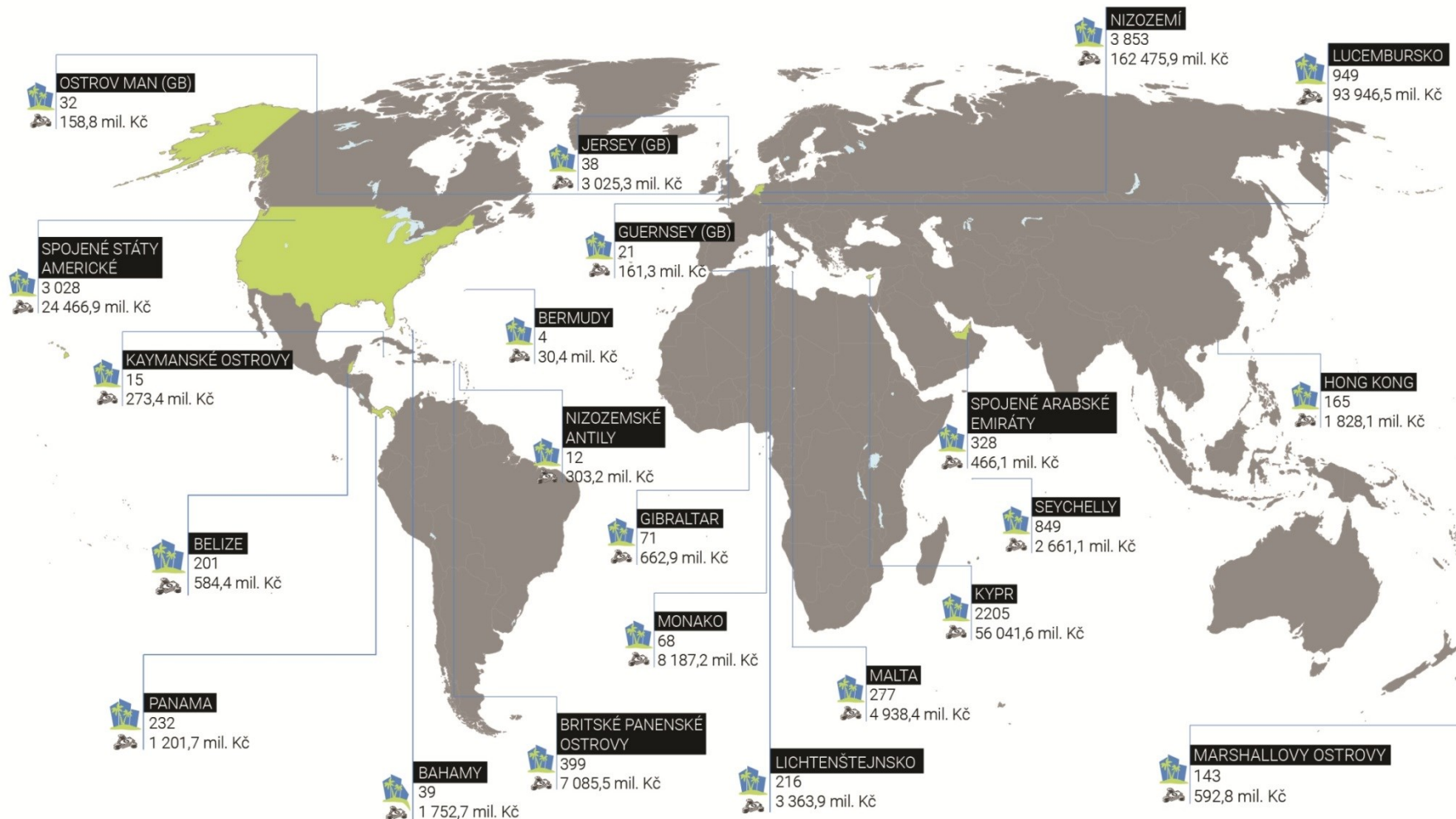
Daňové ráje a přelétavé bohatství

- Lucembursko je jedno z deseti hlavních celosvětových finančních center. Země je na druhém místě žebříčku investičních fondů, a to hned po USA. Jde rovněž o přední mezinárodní bankovní centrum v rámci eurozóny. Lucemburský právní a daňový systém z něj navíc činí centrum „*vyhlášené svými výhodami poskytovanými holdingovým společností*“, které se v zemi usadí.
- **128 000 eur** občan Lucemburska každoročně investuje v rámci EU. Jde o 110 násobek investic průměrného Francouze, 130 násobek Němce a 210 násobek Itala (údaje jsou průměrem let 2005 – 2008).
- V roce 2002 vlastnilo v Lucembursku svůj „štít“ celkem 15 000 holdingových společností v celkové hodnotě 2 274 miliardy eur, tj. 44-krát více než činí HDP Velkovévodství.

Daňové ráje a přelétavé bohatství

- Každý obyvatel souostroví Britské panenské ostrovy teoreticky ročně investuje sumu 589 000 eur v deseti ekonomicky nejsilnějších zemích světa.
- **34** je počet společností registrovaných na Britských Panenských ostrovech přepočtený na jednoho obyvatele. V roce 2010 zde na 24 491 obyvatel připadalo 830 000 společností. Ve Francii a Německu je situace opačná: na jednu společnost zde připadá 28 (Francie) či 46 (Německo) obyvatel.
- Dle zprávy KPMG z roku 2000 se má za to, že 45 % off shore společností (Mezinárodní obchodní společnosti – *International Business Companies*, zkráceně IBCs) je registrováno na Britských Panenských ostrovech. Tyto společnosti tam neplatí žádná cla a daň z příjmu právnických osob je přibližně 8 % po odečtení 8 000 eur z daňového základu.

MAPA DAŇOVÝCH RÁJŮ FIREM S ČESKÝM KAPITÁLEM

- POČET FIREM

- KAPITÁL

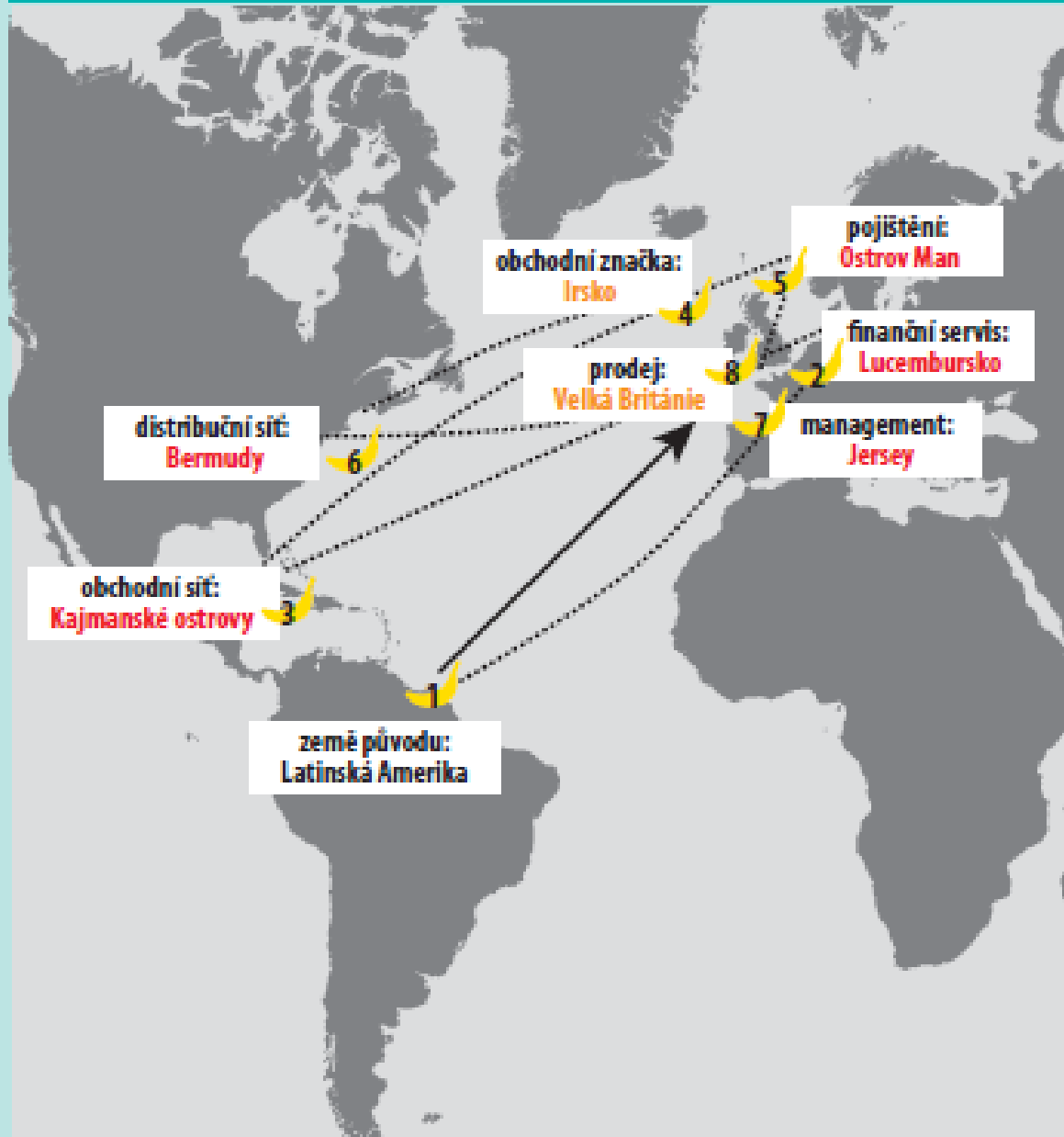

Cesta banánu

----- putování banánu na papíře

———— putování banánu ve skutečnosti

Putování banánu

Společnosti generují 48 % svých výnosů v daňových rájích, čímž minimalizují zaplacenou daň. Tím trpí země, v nichž se banány konzumují (z nichž pochází 40 % uváděných výnosů) a především producentské země (12 % výnosů).

80 % ceny banánů tvoří transakce mezi daňovými ráji a pouze 20 % tvoří náklady v zemi původu.

Finanční tajemství

- **Index finančního tajemství (FSI, anglicky Financial Secrecy Index)** ukazuje, nakolik jednotlivé země umožňují, aby firmy či jednotlivci skrývali svoji identitu, anebo skryli své finanční prostředky před finančními úřady či policií.
- „Země finančního tajemství“ (secrecy jurisdictions) na seznamu FSI jsou charakteristické vysokou mírou ochrany údajů bankovních klientů, umožňují anonymní vlastnictví firem nebo nejsou ochotny spolupracovat s ostatními zeměmi v oblasti daní a financí (např. prostřednictvím výměny informací).

Finanční tajemství

- **Skóre tajemství** představuje kvalitativní část indexu. Je založeno na posouzení konkrétních praktik, zákonů a dalších regulací ve finanční oblasti. V rámci této části je hodnoceno 49 jednotlivých indikátorů v 15 skupinách (např. bankovní tajemství, výměna informací a podobně). Čím vyšší je skóre v této oblasti, tím vyšší míru finančního tajemství daná země nabízí.
- **Skóre velikosti** je založeno na kvantitativním hodnocení zemí. Jde o posouzení, jak velký podíl z celkového globálního objemu finančních služeb připadá na danou zemi. Neexistují přesné statistiky, tato část indexu tak vychází z odhadu exportu finančních služeb. Čím vyšší je skóre velikosti, tím významnějším poskytovatelem finančních služeb je daný stát.

Pořadí	Jurisdikce	Skóre tajemství (Secrecy score)	Skóre velikosti (Global scale Weight)	Index finančního tajemství (Financial Secrecy index)
1	Švýcarsko	78.4	0.04915570	1765
2	Lucembursko	66.53	0.12049480	1454
3	Hongkong	71.73	0.04205570	1283
4	Kajmanské ostrovy	69.93	0.04693710	1234
5	Singapur	70.33	0.04280120	1217
6	Spojené státy americké	58.4	0.22585800	1213
7	Libanon	78.87	0.00354200	748
8	Německo	59.47	0.04325970	738
9	Jersey	75.4	0.00263010	592
10	Japonsko	60.83	0.01184560	513
11	Panama	73.4	0.00189800	490
12	Malajsie	79.53	0.00082450	472
13	Bahrajn	72.3	0.00181690	461
14	Bermudy	79.87	0.00061110	432
15	Guernsey	67.4	0.00256930	419

Finanční tajemství

	Česká republika	Švýcarsko	Lucembursko	Hongkong	Kajmanské ostrovy	Singapur
Index finančního tajemství (Financial Secrecy Index, FSI)	67	1765	1454	1283	1234	1217
Skóre tajemství (Secrecy score)	47.73	78.4	66.53	71.73	69.93	70.33
Skóre velikosti (Global Scale Weight)	0.023683	0.049156	0.120495	0.042056	0.046937	0.042801
Bankovní tajemství (Bank Secrecy)	0.5	0.37	0.3	0.44	0.5	0.36

Výsledky v 15 hodnocených oblastech finančního tajemství

Registr trustů a nadací (Trust and Foundations Register)	0.75	0	0.25	0.5	0.5	0.5
Recorded Company Ownership (Záznamy o vlastnictví firem)	0	0	0	0	0	0
Public Company Ownership (Veřejné vlastnictví firem)	0	0	0	0.2	0	0
Public Company Accounts (Veřejné účty firem)	0	0	1	0	0	0
Country-by-Country Reporting (Účetnictví za jednotlivé firmy)	0.5	0	0.5	0.1	0	0
Fit for Information Exchange (Výměna informací)	1	0	0	0	0	0
Efficiency Tax Administration (Efektivní správa daní)	1	0	0.4	0	0	0.2
Promoting Tax Evasion (Podpora daňových úniků)	0	0	0.2	0	0	0
Harmful legal vehicles (Škodlivé právní formy)	0.5	0.5	0	0.5	0	0.5
Anti-Money Laundering (Proti praní špinavých peněz)	0.49	0.61	0.35	0.58	0.68	0.69
Automatic Information Exchange (Automatická výměna informací)	1	0	0	0	1	0
Bilateral Treaties (Bilaterální smlouvy)	0.98	0.17	0.5	0.33	0.5	0.54
International Transparency Commitments (Mezinárodní transparentní závazky)	0.4	0.8	0.8	0.8	0.4	0.8
International Judicial Cooperation (Mezinárodní soudní spolupráce)	0.72	0.79	0.72	0.79	0.93	0.86

Pořadí	Jurisdikce	Skóre tajemství (Secrecy score)	Skóre velikosti (Global Scale Weight)	Index finančního tajemství (Financial Secrecy Index)
1	Švýcarsko	78.4	0.04915570	1765
2	Lucembursko	66.53	0.12049480	1454
3	Hongkong	71.73	0.04205570	1283
4	Kajmanské ostrovy	69.93	0.04693710	1234
5	Singapur	70.33	0.04280120	1217
6	USA	58.4	0.22585800	1213
7	Libanon	78.87	0.00354200	748
8	Německo	59.47	0.04325970	738
9	Jersey	75.4	0.00263010	592
10	Japonsko	60.83	0.01184560	513
....				
56	Španělsko	35.6	0.01504470	111
57	Ghana	66.33	0.00005340	110
	Slovensko **	62.07	0.009519	109
58	Curacao	76.83	0.00001290	106
59	Americké Panenské ostrovy	69.4	0.00002910	103
...				
64	Malta	43.87	0.00079000	78
65	Svatá Lucie	84.4	0.00000138	67
	Česká republika**	47.73	0.0236827	67
66	Dánsko	32.6	0.00604640	63
	Polsko**	38.07	0.1382692	61
67	Antigua and Barbuda	80	0.00000165	60
68	San Marino	80.13	0.00000155	60
...				
71	Švédsko	32.4	0.00439520	56
72	Maďarsko	40.47	0.00056050	55